

ประวัติประเพณีบุญกระฐูป ออกพรรษา

ประเพณีบุญกระฐูปของชาวอำเภอหนองบัวแดง จะทำก่อนวันออกพรรษา ๓ วัน เพื่อเป็นพุทธบูชาพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งเสด็จกลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อโปรดพุทธมารดา มายังโลกมนุษย์ โดยทั่วไปประเพณีกระฐูปของชาวบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะพบเห็นบ้าง แต่ประเพณีบุญกระฐูปของชาวอำเภอหนองบัวแดง ได้จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งมีประวัติความเป็นมา เริ่มจากชาวบ้านบ้านราษฎร์ดำเนิน จัดให้มีการแข่งขันการทำต้นกระฐูปขึ้นระหว่างคุ้ม ซึ่งประกอบด้วย คุ้มบ้านแจ้ คุ้มลาดเหนือ คุ้มกลางเก่า และคุ้มหนองหวาย (ปัจจุบันบ้านลาดบัวหลวง) โดยนำต้นกระฐูปที่จัดทำขึ้นมาแห่รอบหมู่บ้าน มีการจัดขบวนพ้อนรำ ขบวนรณรงค์ ประกอบเป็นเรื่องราวรณรงค์ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วนำต้นกระฐูปมาตั้งสมโภชน์ ณ วัดบ้านราษฎร์ดำเนิน มีการจัดการประกวด ความสวยงามของต้นกระฐูปที่ประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งในระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากพระครูภากรวุฒิจุณ เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ดำเนิน เจ้าคณะตำบลหนองแวง เขต ๑ ผู้ใหญ่บ้าน คณะครู และราษฎรบ้านราษฎร์ดำเนินทุกคน ซึ่งกระฐูปที่จัดทำขึ้นในระยะแรกนั้นจะใช้วัสดุภายในท้องถิ่นมาจัดทำ ประกอบด้วย ขุยมะพร้าว ใบอัม ใบเนียม โดยนำไปไม้ทั้ง ๒ ชนิด มาหนึ่งแล้วนำไปตากแดด จึงนำมาบดอีกครั้งจะได้ฝุ่นไม้ ที่มีกลิ่นหอมแล้วนำมาผสมกับขุยมะพร้าวห่อด้วยกระดาษให้ได้รูปทรงยาว เหมือนรูป และนำกระดาษสีมาประดับให้ดูสวยงามที่สวยงาม ซึ่งนิยมใช้ลายไทย เช่นเดียวกับลายมัดหมี่ แล้วจึงนำรูปที่ได้มัดติดกับดาวที่ทำจากใบลาน แล้วนำมามัดติดกับคันที่ทำจากไม้ไผ่คล้ายคันเบ็ด จากนั้นนำมาเสียบไว้กับแกนไม้ไผ่ที่เตรียมไว้ ความสูงประมาณ ๓ เมตร ให้ได้รูปทรงคล้ายฉัตร ก่อนจะนำไปแห่ แล้วนำไปจุดไฟบูชาในวันก่อนวันออกพรรษา พร้อมกันนี้ได้นำเอาลูกตุ้มกาซึ่งเป็นผลไม้เปลือกแข็ง และผลคล้ายส้มมาผ่าเป็น ๒ ซีก แล้วนำน้ำมันพืชใส่และควั่นด้าย เป็นรูปตีนกาเพื่อจุดไฟให้แสงสว่างใต้ต้นกระฐูป ด้วยมีที่มาจากพญากาเผือกตามตำนานพื้นบ้าน ในโอกาสต่อมามีการพัฒนาโดยใช้รูปที่มีขายตามท้องตลาดมาห่อด้วยกระดาษและตกแต่งสีสันทให้สวยงามตามแต่จินตนาการ ซึ่งส่วนใหญ่มักใช้ลวดลายพื้นบ้านและเรื่องราวเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในอำเภอหนองบัวแดง เพื่อสื่อความหมายถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และนำมาประกวดแข่งขัน

สำหรับการจัดขบวนแห่กระฐูปแบบเช่นปัจจุบันนี้หลังจากเริ่มจัดขบวนแห่ตั้งสมโภชน์ประกวดในหมู่บ้านราษฎร์ดำเนิน ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ - ๒๕๓๗ แล้วเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ - ๒๕๔๑ ได้นำขบวนแห่รอบตลาดในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวแดง ต่อจากนั้นนำต้นกระฐูปไปตั้งสมโภชน์

สำหรับประเพณีแห่กระฐูป บุญออกพรรษา เริ่มปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โดย นายเดชา ใจยะ นายอำเภอหนองบัวแดง

ร่วมชื้อป ร่วมชม ร่วมชิม ของดีและประเพณีอันยิ่งใหญ่ของชาวอำเภอหนองบัวแดง
ภายใต้วิสัยทัศน์ “สังคมแห่งการเรียนรู้ เกษตรกรรมก้าวหน้า วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง”

อำเภอหนองบัวแดงเป็นชื่อที่เรียกขานตามชื่อหนองน้ำ "หนองบัวแดง" ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของที่ตั้งที่ว่าการอำเภอปัจจุบันประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ซึ่งเดิมเคยเป็นสถานที่ที่วางโครงการจัดสร้างที่ว่าการอำเภอ แต่ติดขัดปัญหาบางประการ จึงได้ย้ายโครงการมาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบัน มีการปกครองแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓๐ หมู่บ้าน เดิมได้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอ และยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒

“สังคมแห่งการเรียนรู้ เกษตรกรรมก้าวหน้า วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง” คือวิสัยทัศน์ของอำเภอ ซึ่งเป็นเข็มทิศที่กำหนดทิศทางความเป็นไปของอำเภอหนองบัวแดงในอนาคต ซึ่งนายอติเทพ กมลเวชช์ นายอำเภอหนองบัวแดงคนปัจจุบัน ได้กำหนดทิศทางดังกล่าวร่วมกับทุกภาคส่วน โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่นวิถีชีวิตของพี่น้องประชาชน ความเชื่อทางศาสนา สภาพภูมิสังคม สภาพภูมิประเทศ และสิ่งที่เป็นจุดเด่นของอำเภอ ภายใต้พันธกิจ ๔ ประการ ได้แก่

๑. ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
๒. สร้างสังคมอยู่ดีมีสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๓. พัฒนาศักยภาพการผลิตทางการเกษตร
๔. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณภาพ

วิถีชีวิตของชาวหนองบัวแดง ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นและมีความเชื่อถือในหลักพุทธศาสนา จึงได้ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมและประเพณีต่างๆมากมาย แต่ประเพณีที่ถือว่ามีที่เดียวในโลกคือ “ประเพณีบุญกระดุม ออกพรรษา”

ประเพณีบุญกระดุมของชาวอำเภอหนองบัวแดง จะทำก่อนวันออกพรรษา ๓ วัน เพื่อเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อครั้งเสด็จกลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อโปรดพุทธมารดาที่ยังโลกมนุษย์ โดยทั่วไปประเพณีแห่งกระดุมของชาวบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะพบเห็นบ้างแต่บุญประเพณีแห่งกระดุมของชาวอำเภอหนองบัวแดง ได้จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนาน เริ่มจากชาวบ้านบ้านราษฎร์ดำเนิน จัดให้มีการแข่งขันการทำต้นกระดุมขึ้นระหว่างคุ้มบ้าน ซึ่งประกอบด้วยคุ้มบ้านแจ้ง คุ้มลาดเหนือ คุ้มกลางเก่า และคุ้มหนองหวาย (ปัจจุบันชื่อบ้านลาดบัวหลวง) โดยนำต้นกระดุมที่จัดทำขึ้นมาแห่รอบหมู่บ้าน มีการจัดขบวนพ้อนรำ ขบวนรณรงค์ประกอบเป็นเรื่องราวรณรงค์ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วนำต้นกระดุมมาตั้งสมโภชน์ ณ วัดบ้านราษฎร์ดำเนิน มีการจัดการประกวด ความสวยงามของต้นกระดุมที่ประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งในระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากพระครูภากรวุฒิจุลคน เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ดำเนิน เจ้าคณะตำบลหนองแวง เขต ๑ ผู้ใหญ่บ้าน คณะครู และราษฎรบ้านราษฎร์ดำเนินทุกคน ซึ่งกระดุมที่จัดทำขึ้นในระยะแรกนั้นจะใช้วัสดุภายในท้องถิ่นมาจัดทำ ประกอบด้วย ขุยมะพร้าว ใบอัม ใบเนียม โดยนำใบไม้ทั้ง ๒ ชนิด มาฉีกแล้วนำไปตากแดด จึงนำมาบดอีกครั้งจะได้ฝุ่นไม้ ที่มีกลิ่นหอมแล้วนำมาผสมกับขุยมะพร้าวห่อด้วยกระดาษให้ได้รูปทรงยาว เหมือนรูป และนำกระดาษสีมาประดับให้ได้ลวดลายที่สวยงาม ซึ่งนิยมใช้ลายไทย เช่นเดียวกับลายมัดหมี่ แล้วจึงนำรูปที่ได้มัดติดกับดาวที่ทำจากใบลาน แล้วนำมามัดติดกับคันที่ทำจากไม้ไผ่คล้ายคันเบ็ด จากนั้นนำมาเสียบไว้กับแกนไม้ไผ่ที่เตรียมไว้

ความสูงประมาณ ๓ เมตร ให้ได้รูปทรงคล้ายฉัตรก่อนจะนำไปแห่แล้วนำไปจุดไฟบูชาในวันก่อนวันออกพรรษา พร้อมกันนี้ได้นำเอาลูกตุ้มกาซึ่งเป็นผลไม้ที่เปลือกแข็งมีผลคล้ายส้มมาผ่าเป็น ๒ ซีก แล้วนำน้ำมันพืชใส่และควั่นด้วยเป็นรูปตีนกาเพื่อจุดไฟให้แสงสว่างได้ต้นกระชูป ด้วยมีที่มาจากพญากาเผือกตามตำนานพื้นบ้าน ในโอกาสต่อมามีการพัฒนาโดยใช้รูปที่มีขายตามท้องตลาดมาห่อด้วยกระดาษและตกแต่งสีสันทให้สวยงามตามแต่จินตนาการ ซึ่งส่วนใหญ่มักใช้ลวดลายพื้นบ้านและเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในอำเภอหนองบัวแดง เพื่อสื่อความหมายถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง ๙ แห่ง ได้จัดทำต้นกระชูปสูง ๓ เมตร นำมาประกวดแข่งขันอย่างสวยงามอลังการ

สำหรับประเพณีบุญกระชูป ออกพรรษา ประจำปี ๒๕๕๗ ได้กำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒-๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ โดยมีกิจกรรมภายในงาน การออกร้านกาชาด และการแสดงมหรสพต่างๆมากมาย

สำหรับท่านที่ได้มาเที่ยวชมประเพณีบุญกระชูปแล้ว ก็ขอเชิญชวนให้ไปเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และไปชิมของดีประเภทต่างๆของชาวอำเภอหนองบัวแดง ซึ่งมีอยู่ทุกตำบล ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวอำเภอหนองบัวแดงที่ได้สั่งสมมารุ่นสู่รุ่น มีการลองผิดลองถูก จนตกผลึกทางความคิดและได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพออกสู่ท้องตลาด สมดังวิสัยทัศน์ที่กำหนดให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ ประชาชนที่ได้รวมกลุ่มกันเพื่อผลิตของดีเหล่านี้ ล้วนมีเจตจำนงในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยอาศัยการดำรงชีวิตภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถแยกตามพื้นที่ตำบลได้ดังนี้

๑. ตำบลหนองแวง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หมูหัน
๒. ตำบลวังชมพู ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไม้กวาดจากกลุ่มคนพิการ , ข้าวหอมใบบัว
๓. ตำบลนางแดด ได้แก่ มะม่วงบ้านโหล่น , เสือบุญวม
๔. ตำบลท่าใหญ่ ได้แก่ ไข่กรอกสมุนไพร
๕. ตำบลคูเมือง ได้แก่ ผ้าฝ้ายหอมมือ
๖. ตำบลกุดชุมแสง ได้แก่ แดงไท (Sofe Melon)
๗. ตำบลถ้ำวัวแดง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วยหอมทอง

นอกจากนี้ ในพื้นที่อำเภอหนองบัวแดงยังเป็นที่ตั้งของศูนย์ประสานงานโครงการส่งเสริมศิลปาชีพทุ่งกะมัง ซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้านหนองหอย หมู่ที่ ๔ ตำบลกุดชุมแสง ภายในศูนย์ดังกล่าวมีผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านจัดแสดงและจำหน่ายมากมาย แต่ที่เป็นจุดเด่นได้แก่ ผ้าทอลายนกยูง ซึ่งถักทอและคิดลวดลายโดยอาศัยภูมิปัญญาของชาวบ้าน จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน

สำหรับท่านที่สนใจอยากมาท่องเที่ยวหรือเลือกซื้อเลือกชิมผลิตภัณฑ์ของอำเภอหนองบัวแดง สามารถติดต่อขอข้อมูลการท่องเที่ยวได้ที่ ที่ว่าการอำเภอหนองบัวแดง โทร ๐-๔๔๘๗-๒๑๒๓ หรือที่ <http://www.nongbuadaeng.com/>